

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน ช่วยสร้างเสริมความรู้ ความคิด ทักษะ และเจตคติให้รู้จักตนเอง รู้จักชีวิต เข้าใจสังคม และสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่ แล้วนำความรู้ความเข้าใจไปแก้ปัญหา พร้อมทั้งสร้างเสริมชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น การศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ จะเห็นได้ว่าการศึกษาก็คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งในส่วนบุคคล และสังคมโดยรวม นอกจากนี้ การพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและการพัฒนาประเทศก็เป็นผลสืบเนื่องมาจากการศึกษาทั้งสิ้น รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายในการจัดการศึกษาแก่เยาวชนของชาติให้กระจายอย่างทั่วถึงทุกภูมิภาคของประเทศไทย นับว่าเป็นการให้การศึกษาคือที่เหมาะสมแก่บุคคลทั้งในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา (เดชนรงค์ รามัญ, 2545, หน้า 1)

ประเทศไทยได้มีการศึกษาทบทวนพัฒนาการทางการศึกษาที่ผ่านมาเพื่อการปฏิรูปการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ดำเนินงานโดยมุ่งเน้น เชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพ ทั้งด้านผู้เรียนและครู การแก้ปัญหาเป็นแบบตั้งรับและไม่สามารถแก้ได้ทันการณ์ ทำให้คุณภาพชีวิตของคนไทยด้อยลง สมรรถภาพทางการแข่งขันสู้กับประเทศอื่นไม่ได้ ในปัจจุบันได้มีการปรับกระบวนทัศน์ของการพัฒนาเศรษฐกิจและการศึกษาคิดคนเป็นศูนย์กลาง ส่วนด้านการศึกษาค้นคว้าผู้เรียนเป็นสำคัญ ล้วนแต่มุ่งความสำคัญของคนทั้งนั้น เพราะเห็นว่า “คน” คือ องค์รวมของการพัฒนาทุกด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2546, หน้า 3) ดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคมไทย ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้

กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษา ไว้ในมาตรา 81 อาทิ ให้รัฐต้องจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปฏิรูปจิตใจสำนึกที่ถูกต้อง ส่งเสริม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้เป็นกฎหมายแม่บทเชื่อมต่อกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นฐานหลักในนโยบายแห่งรัฐ ด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมของประเทศเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540, หน้า 4) นอกจากนี้แล้ว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 9 (2545 – 2549) ได้กำหนดปรัชญา วัตถุประสงค์และนโยบายทางการศึกษา เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ประเทศไทยเผชิญอยู่ ดังนั้น จึงควรทำความเข้าใจในสถานะปัญหาดังกล่าวเป็นพื้นฐานก่อน เพื่อจะได้ทำความเข้าใจกับทิศทางใหม่ของการศึกษาที่เราจะดำเนินต่อไป ในอนาคต (เดชณรงค์ รามัญญ, 2545, หน้า 3)

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 9 ได้นำแนวคิดปรัชญาหลักเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นพื้นฐาน เพราะเป็นปรัชญาที่ยึดทางสายกลางของความสมดุลพอดี การรู้ประมาณอย่างมีเหตุผล การพึ่งตนเองให้มากที่สุด มีความรอบรู้เท่าทันโลก เป็นแนวทางดำเนินชีวิตเพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนไทย ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการระดมความคิดในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ต่อเนื่องมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (2540 – 2544) ซึ่งเป็นฉบับที่ปรับแนวคิดและกระบวนทัศน์ใหม่ ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของแผนพัฒนาประเทศที่หันมายึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเพื่อให้คนไทย มีความสุขพึ่งตนเองและก้าวทันโลก โดยยังรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยไว้สามารถเลือกใช้ความรู้และเทคโนโลยีได้อย่างคุ้มค่า เหมาะสมมีระบบคุ้มกันที่ดี มีความยืดหยุ่น พร้อมรับ การเปลี่ยนแปลงควบคู่ไปกับการมีคุณภาพและความซื่อสัตย์สุจริตและเน้นให้ครอบครัวเป็นสถาบันหลักที่มีความสำคัญที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2546, หน้า 5)

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับบุคคลเพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพในสังคม แต่อาจไม่เพียงพอในการประกอบอาชีพ ยกเว้นอาชีพที่ได้รับการฝึกอบรมฝึกฝนมาจากครอบครัว หรือจากสภาพแวดล้อมวัยเยาว์ การศึกษาระดับนี้ถือเป็นเงื่อนไขจำเป็น ที่รัฐต้องดูแลจัดหาให้หรือส่งเสริมให้เอกชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือประชาชนร่วมจัด ให้มีขึ้น และถือว่าประชาชนทุกคนควรต้องผ่านการศึกษาระดับพื้นฐาน หากมองสภาพตามความเป็นจริง ประชาชนยังได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ครบถ้วน รัฐต้องกำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับ

เป็นขั้นต่ำไว้ก่อน สำหรับประเทศไทยได้กำหนดการศึกษาภาคบังคับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ 9 ปี จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ซึ่งรัฐต้องกำกับดูแลให้เกิดผลให้ได้มากที่สุด หลังจากนั้น ก็ควรยกระดับการศึกษาภาคบังคับให้สูงขึ้นในโอกาสต่อไปให้เร็วที่สุดด้วยการปฏิรูปการศึกษา (คณะอนุกรรมการปฏิบัติงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตที่ 1 จังหวัดชลบุรี. ม.ป.ป. หน้า 25)

การปฏิรูปการศึกษา ตามแนวทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการมีเป้าหมายสูงสุด คือ การพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เต็มศักยภาพโดยมีจุดเน้นให้นักเรียนมีความสามารถ ทางความคิด สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง รู้จักวิเคราะห์ ค้นหาสาเหตุและแนวทาง การแก้ปัญหาได้ทันโลก ทันเหตุการณ์ มองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้ อยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างสันติ มี คุณธรรม จริยธรรม อย่างไรก็ตามในภาวะกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด มิใช่เรื่องใหม่ หากแต่มีการริเริ่มพัฒนามานาน ครูคิมี่ทั่วแผ่นดิน ได้ใช้กระบวนการนี้จัดกิจกรรม การเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและได้สั่งสมบทเรียนมายาวนานแม้ว่าสถานการณ์ จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ครูและผู้บริหารสถานศึกษาเหล่านั้นก็ยังคงสามารถพัฒนาจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดให้ประสบผลสำเร็จได้ด้วยจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู ด้วยความรัก ความเมตตาต่อศิษย์อย่างเปี่ยมล้นและด้วยความศรัทธาอย่างมั่นคงต่อวิชาชีพครู ของตน ยิ่งด้วยสถานการณ์ในปัจจุบัน ที่เอื้อต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด และกระแสการปฏิรูปการเรียนรู้อยู่ในความสนใจของประชาชนอย่างกว้างขวาง จึงเป็นปัจจัย ส่งเสริมสนับสนุนให้จัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อสร้างคนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง แต่เท่าที่ ผ่านมาการศึกษาของไทยมีลักษณะเป็นการปฏิสังขรณ์ คือ ซ่อมแซม บำรุง ยังมีได้ลงลึกมากพอถึง การเปลี่ยนแปลงในหัวใจ ความคิด จิตสำนึกของคน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้แผ้วถางทางนำมาสู่จุดเปลี่ยน ของการปฏิรูป กระบวนการเรียนการสอนอย่างจริงจังเพื่ออนาคตอันสดใสของสังคมไทย (สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543, หน้า 3)

การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับประชาชน ในทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ เดิมสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 3) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลโดยมี ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็น ผู้บังคับบัญชา ได้กำหนดงานที่สถานศึกษาต้องรับผิดชอบไว้ 6 ด้าน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และ งานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน

เมื่อนำวัตถุประสงค์ของงานทั้ง 6 มาเปรียบเทียบกัน พบว่า งานวิชาการเป็นงานที่จะทำ ให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยตรง จึงกำหนดให้งานวิชาการเป็นงานหลัก ส่วนอีก 5 งานที่เหลือเป็น

งานสนับสนุนส่งเสริมให้งานหลักบรรลู่วัตถุประสงค์ในปัจจุบันการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามโครงสร้างใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและสังกัด กรมสามัญศึกษารวมอยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นผู้ดูแลให้ความช่วยเหลือและจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษา 4 ด้าน คือ วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พบว่า ได้ให้ความสำคัญด้านวิชาการเป็นหลักในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย จึงได้กำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่น กำหนดจุดหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม 12 ปี จัดเฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาจัดทำสาระในรายละเอียด เป็นรายปีหรือรายภาคให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติรวมถึงจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 2) การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ม. 39 นั้นผู้วิจัยศึกษาแล้ว พบว่า ด้านวิชาการ เป็นงานหลักที่ตรงกับเป้าหมายมากที่สุดและอีก 3 ด้านเป็นงานที่จะสนับสนุน ให้ด้านวิชาการประสบความสำเร็จ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ซึ่งเป็นปัญหาในการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เพื่อนำผลวิจัยไปเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน การบริหารงานวิชาการให้กับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการเรียนการสอนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งและขนาดสถานศึกษา

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 แตกต่างกัน

1.3.2 ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตของเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 ตามแนวทางของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีกิจกรรมหลักที่สำคัญ 6 ด้าน คือหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร การวิจัยในชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอน การนิเทศภายใน การวัดผลประเมินผลการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, หน้า 163)

1.4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 1,296 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 86 คน ครูผู้สอน 1,210 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 78 คน และครูผู้สอน จำนวน 454 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 532 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p 608) นำกลุ่มตัวอย่างไปเทียบบัญชีดีไตรยางค์ โดยแยกตามขนาดสถานศึกษา จากนั้นดำเนินการสุ่ม กลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

1.4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรต้น

(1) ตำแหน่ง จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

(2) ขนาดสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่

2) ตัวแปรตาม คือ ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ใน 6 ด้าน ดังนี้

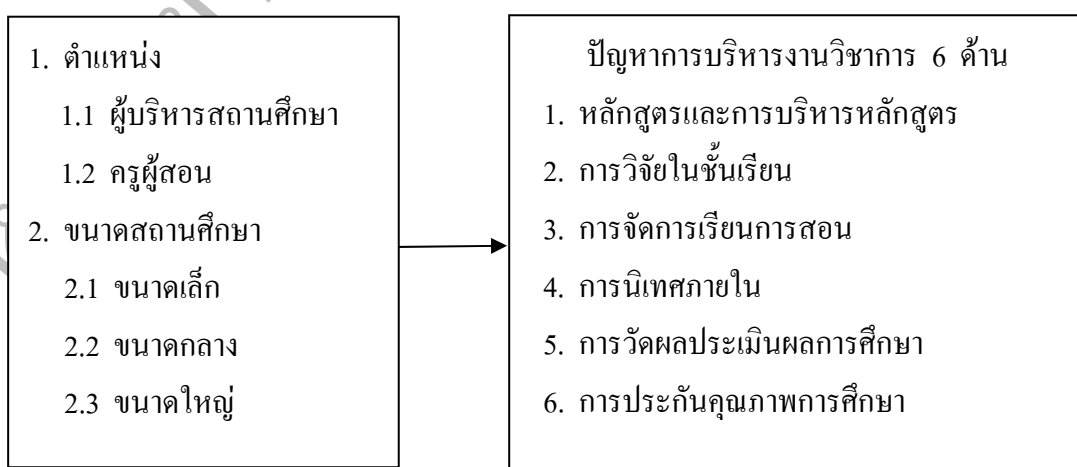
- (1) หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร
- (2) การวิจัยในชั้นเรียน
- (3) การจัดการเรียนการสอน
- (4) การนิเทศภายใน
- (5) การวัดผลประเมินผลการศึกษา
- (6) การประกันคุณภาพการศึกษา

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีกิจกรรมหลักที่สำคัญ 6 ด้าน คือหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร การวิจัยในชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอน การนิเทศภายใน การวัดผลประเมินผลการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา มีกรอบการวิจัยดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, หน้า 163)

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลให้ทราบถึงปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 อันเป็นประโยชน์ ในการใช้วางแผน จัดโครงการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 นำไปเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน วิชาการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.7.1 ปัญหาการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติงานตามภารกิจของงาน วิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน และอุปสรรค ข้อขัดข้องที่เป็นสาเหตุให้การ บริหารงานวิชาการ ไม่บรรลุเป้าหมายใน 6 ด้าน คือ

1) หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร หมายถึง หมายถึง การจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มเติมจากหลักสูตรแกนกลาง และปรับโครงสร้างแต่ละสาระการเรียนรู้ ให้เหมาะสมในแต่ละช่วงชั้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 22, 23

2) การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การทำงานอย่างเป็นระบบของครูผู้สอนในการ หาคำตอบเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนแต่ละคน และคิดหาวิธีการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มากขึ้น

3) การจัดการเรียนการสอน หมายถึง แนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ ตามมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรมจริยธรรม กระบวนการเรียนรู้ และการ บูรณาการ

4) การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการที่ผู้นิเทศในสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการและครูผู้สอนที่ผู้บริหารสถานศึกษา มอบหมายให้ดำเนินการ โดยใช้ ภาวะผู้นำทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ประสานงานและใช้ ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนางานของสถานศึกษานั้น ๆ โดยส่วนรวม

ให้เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 5) การวัดผลประเมินผลการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผล และการติดตามผลการเรียนรู้ตามระเบียบว่าด้วยการวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษา
- 6) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานทั้งด้านผู้บริหารสถานศึกษา ด้านครูผู้สอน และด้านผู้เรียน ให้พร้อมรับการประเมินภายนอก

1.7.2 ตำแหน่ง หมายถึง ตำแหน่งของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

1.7.3 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 (เฉพาะสถานศึกษาของรัฐ ซึ่งเดิมสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ) ปีการศึกษา 2547

1.7.4 ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่การสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 (เฉพาะสถานศึกษาของรัฐ ซึ่งเดิมสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ) ปีการศึกษา 2547

1.7.5 ขนาดสถานศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่มีกำหนดขนาดของสถานศึกษา จึงดำเนินการสำรวจข้อมูลตามขนาดสถานศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดไว้ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2538, หน้า 2)

- 1) ขนาดเล็ก จำนวนนักเรียน 1 – 120 คน
- 2) ขนาดกลาง จำนวนนักเรียน 121 - 300 คน
- 3) ขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียน 301 คนขึ้นไป

1.7.6 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 หมายถึง สถานศึกษาของรัฐ ที่เปิดทำการสอนระดับอนุบาล และช่วงชั้นที่ 1 ถึง ช่วงชั้น ที่ 3 คือ ตั้งแต่ อนุบาล ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 86 โรงเรียน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ข.)